

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۱): موضوع تبصره «۷» بخش آب، کشاورزی و محیط زیست

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۱۹۸

کد موضوعی: ۲۵۰

دوره دوازدهم - سال اول

ثبت: ۲۳۵

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۱): موضوع تبصره «۷» بخش آب، کشاورزی و محیط زیست

نوع گزارش: طرح/لایحه ، نظارتی ، راهبردی

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه آب، کشاورزی و محیط زیست)

تهیه و تدوین کنندگان: نرجس‌السادات عبدالمنافی (گروه آب)، هومن غلامپور ارباستان (گروه محیط زیست)، پژمان اعلائی بروجنی (گروه کشاورزی)

مدیران مطالعه: مهدی مظاهری (گروه آب)، حجت ورمزیاری (گروه کشاورزی)، الهه سلیمانی مورچه‌خورتی (گروه محیط زیست)

ناظر علمی: محمدحسن معادی رودسری

همکاران: مراد اسدی (گروه آب)، مسعود رضائی (گروه محیط زیست)، امین‌اله پاک‌نژاد (دفتر مطالعات حقوقی)

اظهار نظر کننده: محمد برزگر خسروی (دفتر مطالعات حقوقی)

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

صفحه آرا: آذر مهمان‌نواز نوروز محله

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

۲. وزارت نیرو

۳. بخش آب

۴. محیط زیست

۵. حفاظت مشارکتی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۸/۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۸/۱۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	خلاصه مدیریتی
۳	۱. مقدمه
۴	۲. تبصره‌ها و بندهای مرتبط با بخش آب، کشاورزی و محیط زیست و منابع طبیعی در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۱۴	۳. تفاوت محتوایی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با قوانین بودجه سال‌های گذشته
۱۶	۴. بررسی انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش آب، کشاورزی و محیط زیست با قانون برنامه هفتم پیشرفت
۲۱	۵. جمع‌بندی و پیشنهادها
۲۹	منابع و مآخذ

فهرست جداول

۱۴	جدول ۱. مقایسه احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش آب با قوانین بودجه سنوات قبل
۱۵	جدول ۲. مقایسه احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش کشاورزی با قانون بودجه سال ۱۴۰۳
۱۶	جدول ۳. مقایسه احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش محیط زیست و منابع طبیعی با قوانین بودجه سنوات قبل
۱۷	جدول ۴. احکام کلیدی برنامه هفتم پیشرفت در بخش آب نیازمند جهت‌گیری بودجه‌ای
۱۹	جدول ۵. احکام کلیدی برنامه هفتم پیشرفت در بخش کشاورزی نیازمند جهت‌گیری بودجه‌ای
۲۱	جدول ۶. احکام برنامه هفتم پیشرفت در بخش محیط زیست و منابع طبیعی نیازمند جهت‌گیری بودجه‌ای
۲۳	جدول ۷. بررسی بندهای تبصره «۷» ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
۲۸	جدول ۸. بررسی بندهای مرتبط با بخش محیط زیست در تبصره «۷» ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۱):
موضوع تبصره «۷» بخش آب، کشاورزی و محیط زیست

چکیده

دولت بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ را که شامل ماده واحده است در اوایل آبان ماه سال جاری به مجلس شورای اسلامی ارائه داده است. ماده واحده لایحه بودجه مذکور، مشتمل بر ۱۷ تبصره است که تبصره «۷» آن با عنوان «آب، کشاورزی و محیط زیست» شش بند دارد. در بندهای مرتبط با بخش آب (الف، ب، پ و ت) عمدتاً مواردی در خصوص اعتبارات مربوط به سیستم‌های نوین آبیاری، دریافت عوارض از چاه‌های آب (حق‌النظاره)، تسویه جمعی - خرجی مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و تمام شده آب با بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و دریافت مبلغ اضافه بر آب‌بها از مشترکان و اختصاص آن برای کاهش هدررفت آب بیان شده است. لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نیز همانند لایحه بودجه سال قبل، شامل احکام محدودی در بخش آب است و جهت‌گیری مطلوبی نسبت به برنامه هفتم پیشرفت در آن دیده نمی‌شود. در برخی از احکام برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت، الزام جهت‌گیری در قوانین بودجه سالیانه تصریح شده است و علاوه بر این، لازمه اجرایی شدن برخی احکام نیز لحاظ اعتبارات مورد نیاز در قوانین بودجه سنواتی است از جمله تجهیز و ساماندهی شبکه کمی و کیفی پایش منابع آب و راه‌اندازی سامانه ملی حسابداری آب طی دو سال اول برنامه، ساخت آب‌شیرین‌کن‌هایی برای نواحی ساحلی (حداقل ۸۰ درصد) و خرید تضمینی آب شیرین شده و نصب کنتور روی چاه‌ها در راستای پایداری تأمین مصارف و کنترل اضافه‌برداشت‌ها. با وجود تصویب و ابلاغ برنامه هفتم پیشرفت، احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به‌نحوی تکرار احکام نه‌چندان مهم قوانین بودجه سال‌های گذشته است و تناسبی بین محتوای لایحه در بخش آب با برنامه هفتم پیشرفت دیده نمی‌شود.

در بندهای مرتبط با بخش کشاورزی نیز احکام مهمی در برنامه هفتم پیشرفت همچون پیاده‌سازی نظام بهینه تولید کشاورزی، انتقال تدریجی حمایت‌های قیمتی و غیرقیمتی، فنی، مالی و تسهیلاتی بخش تولید محصولات کشاورزی و غذایی به انتهای زنجیره تولید (تولیدکننده)، توسعه کشاورزی قراردادی، افزایش سرمایه نقدی بانک کشاورزی و اجرای بیمه تمام‌خطر محصولات اساسی کشاورزی نیازمند خط‌مشی‌گذاری در قالب تبصره‌های لایحه بودجه هستند که ضروری است در اصلاح این لایحه مدنظر قرار گیرند.

در بندهای مرتبط با بخش محیط زیست و منابع طبیعی «ث» و «ج» در تبصره «۷» برای نخستین بار در لایحه‌های پیشنهادی بودجه سالیانه کشور به قرارگیری سازمان حفاظت محیط زیست در بین دستگاه‌های مجاز به دریافت وجه، کالا یا خدمات تحت هر عنوان از اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین اخذ هدایا و کمک نقدی و جنسی در قبال همه معاملات اعم از داخلی و خارجی و همچنین اعطای مجوز قانونی به این سازمان به اجرای طرح‌های مشارکت عمومی در

حفظ محیط زیست پرداخته شده است. به‌رغم توزیع پراکنده احکام مرتبط با حوزه محیط زیست و منابع طبیعی در ۶ تبصره لایحه پیشنهادی که نزدیک به ۴۵٪ این احکام، سابقه طرح در قوانین سنوات گذشته را نداشته است، اما تأثیرگذاری احکام تکراری سنوات گذشته در لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۴، و همچنین انطباق احکام پیشنهادی با جهت‌گیری برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت کشور در حوزه محیط زیست و منابع طبیعی از جمله نکاتی است که توجه به آن در اصلاح لایحه پیشنهادی ضروری به‌نظر می‌رسد.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ همانند سال گذشته، در دو بخش احکام بودجه‌ای و جداول تفصیلی پیوست تدوین شده که بخش اول در آبان‌ماه سال جاری به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. ماده‌واحد شامل ۱۷ تبصره است که تبصره «۷» با عنوان «آب، کشاورزی و محیط زیست» مشتمل بر ۶ بند به احکام بودجه‌ای بخش‌های مذکور پرداخته است. در این گزارش، ضمن بررسی بندهای مختلف تبصره مذکور، به بررسی ارتباط احکام بودجه‌ای برنامه هفتم پیشرفت در بخش آب و محیط زیست و منابع طبیعی با احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به‌عنوان یکی از الزامات اجرایی شدن احکام برنامه پرداخته شده و نواقص و کاستی‌های موجود در این زمینه بیان شده است.

نقاط قوت و ضعف لایحه

با تدوین لایحه بودجه در دو بخش مجزا و ارائه جداگانه این دو بخش، عملاً امکان بررسی جامع و تطبیق دقیق اعداد و ارقام و همچنین بررسی طرح‌ها و برنامه‌ها در بخش آب، کشاورزی و محیط زیست و منابع طبیعی از بین رفته است. علاوه بر این بررسی بندهای مرتبط با بخش آب و کشاورزی در تبصره «۷» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حاکی از آن است که تمامی احکام به‌نوعی در سال‌های قبل نیز وجود داشته و مبحث جدیدی در لایحه بودجه مطرح نشده است. این در حالی است که با تصویب و ابلاغ برنامه هفتم پیشرفت و وجود احکام بودجه‌ای در برنامه، انتظار می‌رود در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ احکام بودجه‌ای برنامه هفتم نیز لحاظ شود. به‌عنوان نمونه مسائل و چالش‌های بنیادی بخش کشاورزی و منابع طبیعی همچون بهره‌وری پایین تولیدات، کم‌توجهی به مقوله سلامت و کیفیت مواد غذایی، ناپایداری زنجیره‌های ارزش و مدیریت ناپایدار منابع طبیعی، که مورد تأکید برنامه هفتم پیشرفت هستند نیز نیازمند خط‌مشی‌گذاری در قالب قوانین بودجه هستند.

بررسی احکام ارائه شده در تبصره «۷» در حوزه محیط زیست و منابع طبیعی نشان می‌دهد که این احکام برای نخستین‌بار در لایحه پیشنهادی بودجه سنواتی کشور قرار می‌گیرد. با این وجود، به‌رغم اشاره به موضوع‌های مهمی نظیر مدیریت تغییرات اقلیمی، بازسازی زیستگاه‌های حساس به‌ویژه زیستگاه‌های آبی دارای گونه‌های در معرض خطر، مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور و خرید تضمینی سوخت جامد مشتق شده، مواد سوختی مایع، انرژی

برق و کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت و بازیابی پسماندها در برنامه هفتم پیشرفت کشور که اجرایی شدن هر یک از آنها نیازمند جهت‌گیری در قوانین بودجه سنواتی است، ردپایی در لایحه پیشنهادی در خصوص موضوع‌های مذکور مشاهده نمی‌شود.

پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

با توجه به اینکه احکام متعددی از برنامه هفتم پیشرفت در بخش آب، ماهیت بودجه‌ای داشته و بعضاً لزوم لحاظ آن احکام در قوانین بودجه سنواتی تصریح شده است، لازم است در ماده‌واحد لایحه بودجه یا در جداول پیوست، اعتبارات لازم برای اجرایی شدن آنها لحاظ شود. با توجه به اینکه جداول پیوست بودجه در مرحله بعد ارائه می‌شود، از این رو امکان اظهارنظر دقیق درباره این کاستی‌ها وجود ندارد زیرا این امکان و احتمال وجود دارد که اعتبار لازم برای احکام بودجه‌ای درج شده در برنامه هفتم در قالب جداول پیوست بودجه ارائه شود. در خصوص بندهای مرتبط با بخش آب و کشاورزی ذیل تبصره «۷» موارد اصلاحی در قالب جدول ۵ ارائه شده است.

در خصوص احکام پیشنهادی در حوزه محیط زیست و منابع طبیعی ذیل تبصره «۷» این لایحه، احکامی بدون سابقه درج در قوانین بودجه سنوات گذشته محسوب می‌شود، بنابراین ضمانت اجرایی و اثربخشی این احکام در راستای کاهش وابستگی متولی حفاظت از محیط زیست کشور به منابع مالی دولت و بهره‌مندی از ظرفیت مشارکت عمومی در حفظ و حراست از محیط زیست واضح نیست. بر این اساس پیشنهاد می‌شود برای هم‌راستایی لایحه بودجه پیشنهادی و قانون برنامه هفتم پیشرفت، ضمن اصلاح بندهای مرتبط با حوزه محیط زیست و منابع طبیعی ذیل تبصره «۷» که در جدول ۶ به آن اشاره شده است، موارد مهمی نظیر مدیریت تغییرات اقلیمی، بازسازی زیستگاه‌های حساس به‌ویژه زیستگاه‌های آبی دارای گونه‌های در معرض خطر، مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور و خرید تضمینی سوخت جامد مشتق شده، مواد سوختی مایع، انرژی برق و کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت و بازیابی پسماندها در جداول ذیل لایحه بودجه پیشنهادی کشور مدنظر قرار گیرد.

۱. مقدمه

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ همانند سال گذشته، در دو بخش تدوین شده است. بخش اول لایحه شامل احکام بودجه‌ای در تاریخ ۱۴۰۳/۰۸/۰۱ از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد ساختار بودجه مشابه سال قبل، با سال‌های گذشته تفاوت‌های اساسی دارد بسیاری از احکامی که هر ساله در قوانین بودجه تکرار می‌شدند در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حذف شده و جداول پیوست ماده‌واحد در مرحله اول بررسی لایحه، ارائه نشده‌اند. با توجه به ابلاغ قانون برنامه هفتم پیشرفت، لزوم توجه به الزامات اجرایی شدن احکام آن در سال آینده، به‌لحاظ برنامه‌ریزی برای تأمین اعتبارات مورد نیاز ضروری است. شایان ذکر است، در قانون برنامه هفتم نسبت به قوانین برنامه‌های توسعه پیشین، بخش آب به‌صورت ویژه مورد توجه قرار گرفته و تلاش شده برنامه‌ریزی برای رفع کاستی‌ها و چالش‌های بخش آب و کشاورزی در قالب احکام متعدد ارائه شود. بنابراین با توجه

به اینکه مهم‌ترین سند بالادستی موجود، احکام برنامه هفتم پیشرفت است، باید مبنای اصلی تدوین و تصویب لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، احکامی از برنامه باشد که برای اجرایی‌شدن، نیازمند برنامه‌ریزی و اختصاص بودجه است.

بررسی لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۴ با رویکرد محیط زیست و منابع طبیعی نشانگر آن است که مواردی از قبیل مدیریت پسماندها، اجرایی‌سازی قانون هوای پاک، اجرای کمربند سبز، توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب، قرارگیری سازمان حفاظت محیط زیست در بین دستگاه‌های کمک‌گیرنده، اجرایی‌سازی طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست، تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها و همچنین معافیت سازمان حفاظت محیط زیست از پرداخت هزینه‌های دادرسی در لایحه پیشنهادی مدنظر قرار داده شده است.

بر این اساس با اختصاص ۹ بند در ۶ تبصره لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۴، لایحه مذکور با افزایش ۱۲۵ درصدی تعداد بندهای مرتبط با محیط زیست به نسبت قانون بودجه سال ۱۴۰۳ (قرارگیری ۴ بند در ۳ تبصره)، رویکرد محیط زیستی تری را در بعد کمی به خود گرفته است. اگرچه بررسی دقیق و کامل لایحه پیشنهادی مستلزم اطلاع از جداول پیوست ماده‌واحد است ولی با این وجود بررسی محتوایی بندهای پیشنهادی در حوزه محیط زیست و منابع طبیعی نشان می‌دهد که ارتقای اثرگذاری لایحه پیشنهادی بودجه بر اساس ارزیابی اثربخشی احکام تکراری مندرج در لایحه و قوانین بودجه سنوات گذشته و همچنین انطباق حداکثری قانون بودجه سال ۱۴۰۴ با بندهای مرتبط با محیط زیست در قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت کشور از جمله نکاتی است که توجه به آن در اصلاح لایحه پیشنهادی ضروری به نظر می‌رسد.

۲. تبصره‌ها و بندهای مرتبط با بخش آب، کشاورزی و محیط زیست و منابع طبیعی در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

۲-۱. تبصره‌ها و بندهای مرتبط با بخش آب در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

تبصره «۱» عوارض و مالیات

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «چ»: مابه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و برق با هزینه تمام شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت، معاف است. کمک‌زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است.

تبصره «۲» تأمین مالی داخلی و خارجی

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۲۲) - بند «د»: به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو،

کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب‌ها و مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط زیست، ساماندهی و مرمت آثار تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن شناسی ایرانیان دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نماید. دستگاه‌های اجرایی دریافت‌کننده مکلفند گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله نحوه هزینه‌کرد کمک‌های دریافتی را هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند [۱].

تبصره «۷» آب، کشاورزی و محیط زیست

(شنا سه بودجه‌ای ۷۰۴۲۱) - بند «الف»: در اجرای تکالیف مواد (۳۲)، (۳۳) و (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است حداقل هشتادوپنج (۸۵٪) درصد از اعتبار طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت، هزینه نماید. سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد و سایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور) های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۲۱) - بند «ب»: در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند، عوارضی به شرح زیر دریافت و به حساب ردیف درآمدی... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقتنامه از محل ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) این قانون هزینه گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه‌کرد موارد مشخص شده در قانون به پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارت جهاد کشاورزی ظرف مدت سه ماه از ابلاغ قانون تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.

۱. چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال؛

۲. چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس سطح زیرکشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره‌برداری، به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هزار (۱۰۰۰) ریال؛ برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت،

جریمه مربوط به میزان برداشت آب به‌ازای هر مترمکعب تا معادل قیمت تمام شده آب سطحی منطقه براساس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور دریافت و به‌ردیف درآمدی... جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه‌های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ هشت هزار (۸۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به‌ازای هر مترمکعب آب مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که متناسب با اُفت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می‌شود دریافت و به‌ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای نصب شمارشگر هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه گردد.

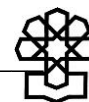
(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۲۱) - بند «پ»: به دولت اجازه داده می‌شود مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام‌شده فروش هر مترمکعب آب و هر کیلووات ساعت برق را (پس از تأیید سازمان حسابرسی به‌عنوان بازرس قانونی) و بدهی طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای به بهره‌برداری رسیده شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل ردیف درآمدی و ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) تا سقف... به‌صورت جمعی - خرجی با اعمال حساب نزد خزانه‌داری کل کشور تسویه کند. شرکت‌های ذی‌ربط مکلفند تسویه‌حساب را در صورت‌های مالی خود اعمال کنند. سرمایه شرکت‌های مذکور معادل بدهی تسویه‌شده ناشی از اجرای این حکم افزایش می‌یابد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۶۳) - بند «ت»: وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب‌بها به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب تا الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیرخانگی) آب، مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال و به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیرخانگی) آب مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) ریال از مشترکان خانگی و غیرخانگی دریافت و به حساب شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت هزینه‌کرد «کاهش هدررفت آب شهری» در چارچوب موافقتنامه متبادله با سازمان در همان استان اختصاص می‌یابد. دستگاه اجرایی مکلف است تا پایان خردادماه نسبت به مبادله موافقتنامه مزبور اقدام نماید. مشترکان با نرخ تعرفه آب صفر و یا معاف از پرداخت تعرفه آب مشمول این بند نمی‌باشند [۱].

۲-۲. تبصره‌ها و بندهای مرتبط با بخش کشاورزی در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

تبصره «۱» - عوارض و مالیات

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ج»: یارانه پرداختی دولت به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حسابرس منتخب وزارت امور

اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. این زیان از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد نخواهد بود.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱) - بند «ذ»: به منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود:

۱- در سال ۱۴۰۴ حقوق گمرکی واردات دارو، مواد اولیه دارو، ملزومات مصرفی پزشکی (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند) و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن، کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. فهرست شناسه (کد) تعرفه‌های موضوع این بند یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تا زمان تصویب فهرست جدید، فهرست مصوب سال ۱۴۰۳ مبنای عمل است.

۲- حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان)، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌های تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱) - بند «ع»: در سال ۱۴۰۴، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی به استثنای

کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آنها، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار می‌باشد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «م»: وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در راستای حمایت از صنعت

دامپروری کشور و تحقق خودکفایی تولید گوشت قرمز و گوشت مرغ، معادل یک درصد (۱٪) از ارزش واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو را اخذ و مبالغ حاصل را به ردیف درآمد- هزینه‌ای واریز نماید. وزارت جهاد کشاورزی موظف است اعتبار مندرج در ردیف جدول شماره (۹) این قانون را در قالب موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور در راستای اعطای تسهیلات بانکی سرمایه در گردش و سرمایه‌گذاری (بصورت تلفیقی با منابع بانک) به منظور تامین نقدینگی واحدهای تولیدی بخش مربوطه در سر فصل اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای هزینه نماید.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ن»: وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با اجرای سیاست‌های

فرهنگی، اقتصادی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات دختانی در بخش کشاورزی و همچنین صادرات، با تعیین عوارض گمرکی سیگار و تنباکوی وارداتی علاوه بر قوانین و مقررات موجود از جمله بند (ح) ماده (۷۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم تولید داخلی از بازار مصرف را افزایش دهد. منابع مذکور پس از تامین منابع مرتبط با سیگار و تنباکو در جدول شماره (۵)، به ردیف درآمد- هزینه واریز و بابت نوسازی و تجهیز خطوط تولید صنعت دخانیات بر اساس طرح اصلاح ساختار نیروی انسانی و شرکتی این حوزه که به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری سازمان به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید در اختیار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار می‌گیرد. پس از تصویب طرح ساختاری مذکور، میزان عوارض این بند به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۲» - تأمین مالی داخلی و خارجی

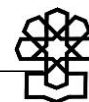
(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱) - بند «خ»: دولت و دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجازند نسبت به یازده میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو برای واردات صرفاً کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آن به نرخ ترجیحی اقدام کنند. تخصیص ارز جهت واردات اقلام فوق توسط سازمان برنامه و بودجه به بانک مرکزی ابلاغ می‌گردد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۲۲) بند «د»: به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب‌ها و مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط‌زیست، ساماندهی و مرمت آثار تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن‌شناسی ایرانیان دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نماید. دستگاه‌های اجرایی دریافت‌کننده مکلفاند گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله نحوه هزینه‌کرد کمک‌های دریافتی را هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ژ»: به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف اعتبارات ابلاغی ردیف (...-۵۵۰۰۰۰) جدول شماره (۹) این قانون را بابت بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی ناشی از تکالیف قانونی دولت در بیمه کشاورزی که به تأیید مجمع عمومی صندوق و بانک کشاورزی و سازمان حسابرسی رسیده باشد، پس از دریافت شناسه تعهد از سازمان برنامه و بودجه کشور، به‌عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی منظور نماید.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) بند «ش»: در راستای مولدسازی دارایی‌های دولت و شرکت‌های دولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است اموال غیرمنقول در مالکیت دولت و شرکت‌های دولتی را که تا انتهای سال ۱۴۰۳ فرایند ارزش‌افزایی آنها را در مرکز مولدسازی دولت خاتمه‌یافته را از طریق سازوکار بورس به مزایده بگذارد.

متقاضیان خرید دارای طلب قطعی شده از دولت (به‌صورت فردی یا گروهی) از جمله سازمان تأمین اجتماعی، صندوق‌های بازنشستگی، مطالبات بابت یارانه کود اوره، شرکت‌های تولیدکننده برق می‌توانند ضمن پرداخت ثمن نقدی بیع (معادل ۱۰ درصد) به ردیف درآمدی مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور، مابقی ثمن معامله را با مطالبات قطعی خود از دولت و شرکت‌های دولتی از طریق وزارتخانه مذکور تهاتر کند. این وزارتخانه موظف است حداکثر تا ۱۵ روز کاری پس از اتمام اقدامات فوق‌الذکر (واریز پرداخت نقدی و انجام تهاتر) اقدام به انتقال سند به نام خریدار کند. به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود هزینه‌های فرایند انتقال اسناد را از محل وصولی نقدی بیع تأمین و مابقی را به‌عنوان درآمد عمومی دولت در ردیف مولدسازی منظور نماید. شرایط تهاتر و فهرست طرح‌های تملک دارایی

سرمایه‌ای مربوط در اطلاعیه عرضه درج می‌گردد.

خزانه‌داری کل کشور بر اساس تخصیص موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه موظف به ثبت و اعمال حساب ثمن تهاتری در ردیف‌های منابع و مصارف مندرج در قانون بودجه بابت رد دیون دولت به شکل جمعی - خرجی است. دستگاه‌های اجرایی مجاز به فروش اموال غیرمنقول مازاد خود به روش فوق برای تهاتر بدهی به پیمانکاران طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی هستند.

استفاده از منابع حاصل از فروش اموال غیرمنقول شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌های مشمول ذکر نام، صرفاً برای پرداخت/تهاتر بدهی‌های پیمانکاران طرح‌های سرمایه‌ای یا تأمین منابع طرح‌های سرمایه‌ای جدید یا نیمه‌تمام مجاز است.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ض»: بدهی‌های شرکت بازرگانی دولتی، سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، سازمان مرکزی تعاون روستایی و پشتیبانی امور دام به بانک مرکزی و بانک‌ها که ناشی از انجام تکالیف قانونی محوله دولت است (با تشخیص سازمان برنامه و بودجه کشور) که پس از تأیید سازمان حسابرسی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، به‌عنوان بدهی دولت منتقل می‌شود. دولت مکلف است معادل سی (۳۰٪) درصد مطالبات مذکور از ظرفیت ردیف، اوراق غیرقابل معامله در بازار سرمایه و صرفاً دارای سودبرگ را با رعایت ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، در اختیار بانک‌های موضوع این بند قرار دهد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ف»: احداث و خرید ساختمان‌های جدید اداری توسط دستگاه‌های اجرایی از جمله شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (با اولویت تغییر سطح تقسیمات کشوری، تجمیع ساختمان‌های اداری موجود، تمرکززدایی و خروج از کلانشهرها) با رعایت ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و سایر قوانین و مقررات با اخذ مجوز از شورای اقتصاد بدون ایجاد بار مالی جدید، از محل تجمیع، تفکیک، فروش و یا تهاتر زمین و ساختمان‌های در اختیار خود مجاز می‌باشد. زمین‌های در اختیار شرکت‌های تابعه دستگاه‌های اجرایی نیز مشمول این حکم می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۷» - آب کشاورزی و محیط زیست

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۲۱) - بند «الف»: در اجرای تکالیف مواد (۳۲)، (۳۳) و (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است حداقل هشتاد و پنج (۸۵٪) درصد از اعتبار طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت، هزینه نماید. سهم باقیمانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور)های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۲۱) - بند «ب»: در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلف‌اند باتوجه‌به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد و دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند، عوارضی به شرح زیر دریافت و به حساب ردیف درآمدی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقتنامه از محل ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) این قانون هزینه گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه کرد موارد مشخص شده در قانون به پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارت جهادکشاورزی ظرف مدت سه ماه از ابلاغ قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۱- چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند بر اساس برداشت مجاز از آنها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال؛

۲- چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند بر اساس سطح زیرکشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره‌برداری، به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هزار (۱۰۰۰) ریال؛ برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، جریمه مربوط به میزان برداشت آب به‌ازای هر مترمکعب تا معادل قیمت تمام‌شده آب سطحی منطقه بر اساس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور دریافت و به ردیف درآمدی جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه‌های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ هشت هزار (۸۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به‌ازای هر مترمکعب آب مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که متناسب با آفت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می‌شود دریافت و به ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای نصب شمارشگر هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه گردد

تبصره «۱۱» - حوادث و بحران

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۳۳) - بند «الف»: سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تا مبلغ یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان دامپزشکی کشور بابت مهار بیماری‌های واگیر دامی و مشترک بین انسان و

دام و پایش باقی‌مانده‌های دارو، سموم و فلزات سنگین در فراورده‌های خام دامی، تا مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به مؤسسات تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی و انستیتو پاستور ایران بابت تولید و ارتقای کیفیت انواع ایمن‌ساز (واکسن‌های موردنیاز انسان، دام و طیور و مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور) در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت هزینه در موارد مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اقدام نماید. دستورالعمل شناسایی موارد مشمول و استفاده از تنخواه این بند در موارد بحرانی به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ب»: در اجرای بند «۷» ماده (۶۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و تبصره ذیل ماده (۴۹) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به دولت اجازه داده می‌شود از محل منابع تنخواه‌گردان موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مبلغ شصت هزار میلیارد (۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت پرداخت سهم دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی موضوع این بند به پیشنهاد سازمان برنامه به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.

تبصره «۱۳» - حمایت اجتماعی

(شناسه بودجه‌ای ۷۱۰۹) - بند «ب»: پرداخت وجوه ناشی از خرید تضمینی گندم (در سقف مصارف خبازی) به ذی‌نفع نهایی بر اساس شماره ملی و موقعیت مکانی (واحد قطعات اراضی کشاورزی به صورت نقشه) انجام می‌گردد. فروش گندم و آرد یارانه‌ای برای مصارف خبازی مجاز است و برای سایر مصارف به قیمت تمام‌شده به علاوه سود متعارف صورت می‌گیرد. سایر مصرف‌کنندگان باید نسبت به خرید گندم موردنیاز خود با اولویت سازوکار کشت قراردادی از کشاورزان اقدام نمایند. دستگاه مباشر موظف است تمام وجوه حاصل از فروش گندم و آرد یارانه‌ای و غیریارانه‌ای را به ردیف درآمدی شماره واریز نموده تا پس از کسر هزینه‌های تبعی توسط سازمان، برای مصرف در یارانه گندم، آرد و نان تخصیص یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت جهاد کشاورزی حداکثر تا پایان فروردین ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۱۳»

(شناسه بودجه‌ای ۷۱۰۹) - بند «ت»: سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است، یارانه نقدی، مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و یارانه آرد و نان (خرید تضمینی گندم) را مستقیماً به حساب ذی‌نفع نهایی پرداخت نماید. تعیین ذی‌نفع نهایی در بخش یارانه نقدی، مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و در بخش یارانه آرد و نان خرید تضمینی گندم با همکاری وزارت جهاد کشاورزی صورت می‌گیرد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری دستگاه‌های اجرایی مذکور (مرتبط) ظرف مدت حداکثر یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۳-۲. تبصره‌ها و بندهای مرتبط با بخش محیط زیست و منابع طبیعی در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

تبصره «۱» عوارض و مالیات

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۱۱) - بند «ر» در اجرای قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵، صادرکنندگان و یا زیرمجموعه ایشان مجازند با رعایت شرط مربوط به اطمینان از تأمین خدمات پس از فروش و بندهای «۱» و «۲» ماده (۴) و مواد (۶)، (۱۰) و (۱۳) قانون ساماندهی صنعت خودرو (مصوب ۱۴۰۰) تا سقف دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو از منابع ارزی حاصل از صادرات خود با پرداخت کلیه عوارض و حقوق قانونی نسبت به واردات خودروی سواری نو اقدام کنند. علاوه بر سقف مزبور استفاده از سایر منابع ارزی به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت واردات خودرو مطابق ترتیبات قانونی مجاز خواهد بود.

حقوق ورودی خودروهای مذکور صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز است. منابع حاصل از حقوق ورودی این بند به‌رديف ... واریز می‌شود. تفکیک سهمیه هریک از متقاضیان توسط شورای اقتصاد تعیین و حداکثر ظرف یک ماه ابلاغ می‌شود. اشخاص مذکور مجازند نسبت به واگذاری ارز مذکور به سایر واردکنندگان و همچنین بهره‌برداری از بازار سرمایه جهت عرضه خودرو در داخل کشور با رعایت مقررات بازار سرمایه اقدام کنند. واردات خودرو در چارچوب این بند و سقف مقرر منجر به رفع تعهد ارزی صادرکنندگان می‌شود. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است ظرف یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند را تهیه نماید و به تصویب هیئت‌وزیران برساند.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «ص» - معادل ۳۵ درصد عوارض آلاینده‌گی (عوارض سبز) وصولی موضوع مواد (۲۷) و (۴۰) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده - مصوب سال ۱۴۰۰ که در اختیار شهرداری‌ها مرتبط قرار می‌گیرد، در چارچوب مصوبات کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان و با تأیید و تحت نظارت واحد استانی مرتبط سازمان حفاظت محیط زیست، صرفاً جهت توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اجرای کمربند سبز مدیریت پسماند و رفع و کاهش آلودگی هوای همان شهر صرف می‌گردد. شهرداری‌ها موظفند گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به شورای برنامه‌ریزی استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همان استان و سازمان حفاظت محیط زیست (واحد تابعه آن) ارائه نمایند [۱].

تبصره «۲» تأمین مالی داخلی و خارجی

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۱۲) - بند «الف»: به شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته و وزارت راه و شهرسازی حسب مورد اجازه داده می‌شود:

۲. بابت توسعه حمل‌ونقل عمومی و زیرساخت‌های شهری و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی به‌ویژه در کلان‌شهرهای دچار آلودگی هوا، تأمین ماشین‌آلات برای شهرهای مناطق محروم، مدیریت پسماند و نیروگاه‌های زیباله‌سوز و بازسازی بافت‌های فرسوده با تأیید وزارت کشور، تا سقف یک‌صد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مشارکت با تضمین خود با اولویت به‌کارگیری محصولات دانش‌بنیان منتشر نمایند. در مواردی که هزینه‌کرد شهرداری‌ها از محل مجوز

این جزء با تأیید وزارت نفت منجر به کاهش مصرف سوخت می‌شود، تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق، سی درصد (۳۰٪) از طریق سازوکار گواهی‌های صرفه‌جویی و از منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و هفتاد درصد (۷۰٪) توسط شهرداری‌ها صورت می‌گیرد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۱۲۲) - بند «د»: به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب‌ها و مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط زیست، ساماندهی و مرمت آثار تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن‌شناسی ایرانیان دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نماید. دستگاه‌های اجرایی دریافت‌کننده مکلفند گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله نحوه هزینه‌کرد کمک‌های دریافتی را هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند [۱].

تبصره «۷» آب، کشاورزی و محیط زیست

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۵۶) - بند «ث»: در اجرای اصل پنجاهم قانون اساسی و تحقق مشارکت همگانی در حفظ محیط زیست به‌عنوان حق بین‌نسلی، سازمان حفاظت محیط زیست مجاز به دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی تا سقف ردیف ... برای توانمندسازی و اجرای برنامه‌های حفاظت محیط زیست، پایش و احیای محیط زیست و نیل به محیط زیست مطلوب برای آحاد جامعه می‌باشد.

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۵۴) - بند «ج»: سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است به‌منظور ارتقا و توسعه برنامه‌های حفاظتی نسبت به اجرای طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست که به تأیید شورای عالی محیط زیست می‌رسند در زیستگاه‌های کشور اقدام نماید. درآمد حاصله به‌ردیف درآمد-هزینه ... واریز می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد [۱].

تبصره «۹» قضایی، انتظامی و دفاعی

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۳۳) - بند «ت»: وزارت دادگستری در پرونده‌هایی که مربوط به مطالبه دیه یا خسارات یا هر وجهی که به‌موجب حکم دادگاه به نمایندگی از بیت‌المال موظف به پرداخت آن است از پرداخت هزینه دادرسی در مراحل مختلف و خسارات احتمالی و اوراق و حق‌الاجرا معاف است.

همچنین پرونده‌هایی که از سوی سازمان حفاظت محیط زیست در مراجع قضایی مطرح می‌گردد از پرداخت هزینه دادرسی معاف می‌باشد [۱].

تبصره «۱۰» مسکن و حمل‌ونقل

(شناسه بودجه‌ای ۷۰۴۵۲) - بند «پ»: سازمان بنادر و دریانوردی مکلف است یک هزارم از درآمد حاصل از خدمات بندری و دریایی در سواحل دریاها (شمال و جنوب کشور) را ضمن مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه و با نظارت سازمان حفاظت

محیط زیست و شورای برنامه‌ریزی استان، پایش آب توازن و احداث، تجهیز و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های مرجع و یا معتمد در استان‌های ساحلی برای تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها در بنادر اصلی کشور هزینه کند [۱].

تبصره «۱۱» حوادث و بحران

(شنا سه بودجه‌ای ۷۰۱۳۳) - بند «الف»: سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تا مبلغ یک‌هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان دامپزشکی کشور بابت مهار بیماری‌های واگیر دامی و مشترک بین انسان و دام و پایش باقی‌مانده‌های دارو، سموم و فلزات سنگین در فرآورده‌های خام دامی، تا مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به مؤسسات تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی و انستیتو پاستور ایران بابت تولید و ارتقای کیفیت انواع ایمن‌ساز (واکسن) های مورد نیاز انسان، دام و طیور و مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور) در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت هزینه در موارد مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اقدام نماید. دستورالعمل شناسایی موارد مشمول و استفاده از تنخواه این بند در موارد بحرانی به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد [۱].

۳. تفاوت محتوایی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با قوانین بودجه سال‌های گذشته

۳-۱. بخش آب

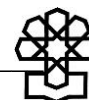
در جدول ۱، مقایسه‌ای بین احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با قوانین بودجه سال‌های گذشته در خصوص بندهای مرتبط با بخش آب صورت گرفته است [۱، ۲، ۳، ۴، ۵].

جدول ۱. مقایسه احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش آب با قوانین بودجه سنوات قبل

تبصره / بند / جزء در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	وجود تبصره / بند / جزء مشابه در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳
تبصره «۷» بند «الف»	۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲، ۱۴۰۳
تبصره «۷» بند «ب»	۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲، ۱۴۰۳
تبصره «۷» بند «پ»	۱۴۰۰، ۱۴۰۳
تبصره «۷» بند «ت»	۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲
تبصره «۱» بند «ج»	۱۴۰۳
تبصره «۲» بند «د»	۱۴۰۱، ۱۴۰۲، ۱۴۰۳

مأخذ: نگارندگان.

در جدول ۱، تلاش شده است مقایسه‌ای بین احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مرتبط با بخش آب، با قوانین بودجه سنوات گذشته صورت پذیرد. همان‌گونه که مشخص است، به جز تغییرات محدود، حکم جدیدی در لایحه

بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به سال گذشته و یا سال‌های پیشین درج نشده است. با توجه به اینکه از جمله اهداف ذکر شده در تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، توجه و در نظر گرفتن اهداف و احکام برنامه هفتم پیشرفت عنوان شده است، لایحه حاضر از این منظر نیازمند اصلاح و تکمیل است.

۲-۳. بخش کشاورزی

در جدول شماره ۲، به مقایسه احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با قانون بودجه سال ۱۴۰۳ در خصوص بندهای مرتبط با بخش کشاورزی پرداخته شده است. همانگونه که در این جدول قابل مشاهده است، اکثر احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، دارای تکالیف مشابه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ هستند و این مشخص می‌کند که اولویت‌گذاری لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، منطبق با تکالیف برنامه هفتم توسعه نبوده است و کماکان همان رویکرد برنامه ششم توسعه بر لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حکمفرما است.

جدول ۲. مقایسه احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش کشاورزی با قانون بودجه سال ۱۴۰۳

تبصره/بند/جزء مشابه در سال ۱۴۰۳	تبصره/بند/جزء در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴
تبصره «۶» بند «خ»	تبصره «۱» بند «ج»
تبصره ۹- بند «الف»	تبصره «۱» بند «ذ»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۱» بند «ع»
ردیف درآمدی ۱۱۰۴۱۹	تبصره «۱» بند «م»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۱» بند «ن»
تبصره «۴» - بند «الف»	تبصره «۲» بند «خ»
تبصره «۵» بند «پ»-	تبصره «۲» بند «د»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۲» بند «ز»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۲» بند «ش»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۲» بند «ض»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۲» بند «ف»
تبصره «۷» - بند «الف»	تبصره «۷» بند «الف»
تبصره «۷» بند «ب»	تبصره «۷» بند «ب»
تبصره «۵» - بند «الف»	تبصره «۱۱» بند «الف»
تبصره «۵» - بند «ب»	تبصره «۱۱» بند «ب»
تبصره «۸» - بند «ث»	تبصره «۱۳» بند «ب»
پیشنهاد در لایحه ۱۴۰۴ برای نخستین بار	تبصره «۱۳» بند «ت»
تبصره «۲»	تبصره «۱۵»

مأخذ: همان.]

۳-۳. بخش محیط زیست و منابع طبیعی

در جدول ۲، به مقایسه احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با قوانین بودجه سنوات گذشته در خصوص بندهای مرتبط با بخش محیط زیست و منابع طبیعی پرداخته شده است [۱، ۲، ۳، ۴ و ۵]

جدول ۳. مقایسه احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش محیط زیست و منابع طبیعی با قوانین بودجه سنوات قبل

تبصره / بند / جزء در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	وجود تبصره / بند / جزء مشابه در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳
تبصره «۱» بند «ر»	۱۴۰۳
تبصره «۱» بند «ص»	پیشنهاد در لایحه سال ۱۴۰۴ برای نخستین بار
تبصره «۲» بند «الف»	۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲، ۱۴۰۳
تبصره «۲» بند «د»	۱۴۰۲، ۱۴۰۳
تبصره «۷» بند «ث»	پیشنهاد در لایحه سال ۱۴۰۴ برای نخستین بار
تبصره «۷» بند «ج»	پیشنهاد در لایحه سال ۱۴۰۴ برای نخستین بار
تبصره «۹» بند «ت»	۱۴۰۲
تبصره «۱۰» بند «پ»	پیشنهاد در لایحه سال ۱۴۰۴ برای نخستین بار
تبصره «۱۱» بند «الف»	۱۴۰۰، ۱۴۰۳

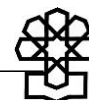
مأخذ: همان.

همان‌گونه که در جدول ۲ نیز قابل مشاهده است، لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۴، برای اولین بار به موضوع‌هایی نظیر اجرایی‌سازی [قانون هوای پاک](#) از طریق واردات خودروی سواری نو، قرارگیری سازمان حفاظت محیط زیست در بین دستگاه‌های کمک‌گیرنده، اجرایی‌سازی طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست و تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها اشاره کرده است. این بدان معناست که قریب به ۴۵٪ از احکام مرتبط با حوزه محیط زیست و منابع طبیعی دارای سابقه در قوانین بودجه سنواتی چهار سال قبل نبوده است.

۴. بررسی انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش آب، کشاورزی و محیط زیست با قانون برنامه هفتم پیشرفت

۴-۱. احکام برنامه هفتم پیشرفت در بخش آب نیازمند جهت‌گیری در بودجه‌های سالیانه

بررسی احکام مرتبط با بخش آب در [قانون برنامه هفتم](#)، حاکی از آن است که احکام متعددی در برنامه وجود دارد که به جهت‌گیری و توجه در قوانین بودجه سنواتی نیازمند است. در جدول ۳ مهم‌ترین احکام بخش آب در برنامه هفتم پیشرفت که لازمه اجرایی‌شدن آنها، لحاظ پیش‌نیازهای بودجه‌ای در قوانین بودجه سالیانه است، قید شده است. این در حالی است که بررسی ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که اغلب احکام مندرج در برنامه هفتم که نیازمند در نظر گرفتن اعتبار برای اجرایی‌شدن هستند، مغفول مانده و مورد توجه قرار نگرفته است. شایان ذکر است،

با توجه به اینکه برنامه هفتم توسعه نسبت به برنامه‌های توسعه پیشین، شامل احکام کامل‌تر و مناسب‌تری برای رفع چالش‌های بخش آب است، باید مقدمات اجرایی شدن آنها در تدوین قوانین بودجه سنواتی طی سال‌های اجرای برنامه لحاظ شود [۶].

جدول ۴. احکام کلیدی برنامه هفتم پیشرفت در بخش آب نیازمند جهت‌گیری بودجه‌ای

موضوع حکم	فصل / ماده / تبصره / بند / جزء
تأمین آب از منابع نامتعارف (آب دریا و پساب) به میزان ۱/۷۷۴ میلیارد مترمکعب در پایان برنامه	فصل ۸ / ماده (۳۷)
دریافت عوارض از محصولات پرآب بر خلاف الگوی کشت به‌منظور تقویت و حفظ منابع آبی کشور	فصل ۸ / ماده (۳۸) / بند «پ»
ایجاد بازار مبادله آب‌های نامتعارف با حفظ کاربری آب و جلوگیری از آلودگی و تخریب خاک برای تشویق سرمایه‌گذاران و اعطای کمک‌های فنی و اعتباری و تسهیلات بانکی	فصل ۸ / ماده (۳۸) / بند «ت»
اصلاح اهداف طرح‌های مکمل بخش آب و کشاورزی با هدف تعادل‌بخشی مثبت تا پایان سال اول برنامه	فصل ۸ / ماده (۳۸) / بند «ج» / جزء «۱»
بهره‌گیری از مشارکت‌های مردمی و تصریح سهم دولت در بودجه‌های سنواتی برای افزایش حجم آب استحصالی	فصل ۸ / ماده (۳۸) / بند «ح»
اصلاح تعرفه آب شرب مشترکان خانوارهای کشور برای اصلاح الگوی مصرف	فصل ۸ / ماده (۳۹) / بند «الف»
تأمین و نصب ابزار اندازه‌گیری برای مشترکین جدید شهری و روستایی و مشترکین موجود و لحاظ منابع مذکور در بودجه‌های سنواتی	فصل ۸ / ماده (۳۹) / بند «الف» جزء «۳»
اصلاح تعرفه آب شرب خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و لحاظ اعتبارات مذکور در بودجه‌های سنواتی	فصل ۸ / ماده (۳۹) / تبصره «۱»
معافیت افراد تحت پوشش کمیته امداد و سازمان‌های بهزیستی و خیرین مسکن‌ساز از هزینه انشعاب آب و فاضلاب و لحاظ اعتبارات مذکور در بودجه‌های سنواتی	فصل ۸ / ماده (۳۹) / تبصره «۲»
کمک‌های فنی و اعتباری طرح‌های شبکه‌های آبیاری و زهکشی بابت حمایت از سرمایه‌گذاران	فصل ۸ / ماده (۳۹) / بند «پ»
بازتخصیص آب مصرفی صنایع بزرگ آب‌بر و واریز منابع به خزانه‌داری کل کشور و لحاظ در بودجه‌های سنواتی	فصل ۸ / ماده (۳۹) / بند «ث»
تکمیل، تجهیز و ساماندهی شبکه کمی و کیفی پایش منابع آب و راه‌اندازی سامانه ملی حسابداری آب طی دو سال اول برنامه	فصل ۸ / ماده (۳۹) / بند «ج»
نصب کنتور روی چاه‌ها در راستای پایداری تأمین مصارف و کنترل اضافه‌برداشته‌ها	فصل ۸ / ماده (۴۰) / بند «پ»
تمهیدات لازم جهت ساخت آب‌شیرین‌کن‌ها (حداقل ۸۰ درصد) و خرید تضمینی آب شیرین‌شده	فصل ۸ / ماده (۴۰) / بند «ج»

مأخذ: همان.

۲-۴. کاستی‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بخش آب در قانون برنامه هفتم پیشرفت

همان‌گونه که در بخش قبل تشریح شد، احکام زیادی از قانون برنامه هفتم پیشرفت در بخش آب، ماهیت بودجه‌ای داشته و لازم است برنامه‌ریزی برای اجرایی شدن آنها در قالب قوانین بودجه سنواتی اندیشیده و لحاظ شود. برای مثال

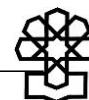
موضوع تأمین آب از منابع نامتعارف (آب دریا و پساب)، تکمیل و تجهیز شبکه کمی و کیفی پایش منابع آب، نصب کنتور روی چاه‌ها و احداث آب شیرین‌کن از جمله مواردی است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ لحاظ نشده است. همچنین در برخی از احکام برنامه هفتم، لحاظ بودجه‌های مربوط به اموری از جمله تأمین و نصب ابزار اندازه‌گیری برای مشترکان جدید شهری و روستایی و مشترکان موجود، اصلاح تعرفه آب شرب خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و بازتخصیص آب مصرفی صنایع بزرگ آب‌بر و واریز منابع به خزانه‌داری کل کشور به بودجه‌های سنواتی موکول شده است. اگرچه ممکن است برخی موارد مذکور در قالب جداول پیوست بودجه که در مرحله بعد دولت تدوین و ارائه خواهد کرد، لحاظ شود اما برای برخی از این موارد درج حکم در ماده‌واحد لایحه بودجه، نیز ضروری بوده است.

۳-۴. بررسی انطباق احکام بخش کشاورزی در برنامه هفتم پیشرفت و لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

فصل هفتم از برنامه هفتم پیشرفت با عنوان امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی، حاوی احکام متنوعی در حوزه‌های مرتبط با کشاورزی و منابع طبیعی است که با بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مشخص شد تکالیف متناظر با تعدادی از این احکام، از جمله «انتقال تدریجی حمایت‌های قیمتی و غیرقیمتی، فنی، مالی و تسهیلاتی بخش تولید محصولات کشاورزی و غذایی به انتهای زنجیره تولید (تولیدکننده)» و «توسعه کشاورزی قراردادی»، «افزایش سرمایه نقدی بانک کشاورزی»، «افزایش سهم جوجه سویه آری از سویه‌های موجود برای جوجه‌ریزی مرغ گوشتی» و «افزایش سهم بازار داخلی مرغ سایز (مرغ سلامت‌محور)» و «اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوانداری» در این لایحه درج نشده است. این در حالی است که حتی برخی از احکام مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی مندرج در قوانین بودجه سال‌های گذشته، که با احکام برنامه هفتم پیشرفت نیز همخوانی دارند، قابل تکرار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بودند. برخی از مهم‌ترین موضوعات مغفول مانده به شرح زیر عبارتند از:

• تأمین منابع لازم برای پیاده‌سازی نظام بهینه تولید کشاورزی:

با توجه به آسیب‌های فراوانی که به منابع پایه تولید در کشور، به دلیل عدم مطالعه و پیاده‌سازی نظام بهینه تولید در بخش کشاورزی و مهم‌ترین نمود آن یعنی عدم تدوین الگوی کشت بهینه، وارد شده است و از طرفی عدم هدایت تولیدات کشاورزی به محصولات راهبردی و مرتبط با امنیت غذایی، ضروری است که سازوکارهای تخصیص اعتبارات مورد نیاز برای این منظور نیز بر اساس وظایف متولیان و امور اجرایی مرتبط، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ تدوین شود؛ کما اینکه این موضوع دارای ابعاد مختلفی همچون الزامات مرتبط با امنیت غذایی، آمایش سرزمین، ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی جوامع، مهارت بهره‌برداران، زیرساخت‌ها و صنایع پشتیبان فراوری، بازررسانی و تجاری‌سازی است. گفتنی است موضوع «اصلاح الگوی کشت با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و منابع آبی و با اولویت‌بخشی به تولید کالاهای راهبردی کشاورزی» به‌طور مشخص در بند «۶» از سیاست‌های کلی برنامه هفتم پیشرفت تکلیف شده است و همچنین در بند «الف» از ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت به موضوع تدوین الگوی کشت و اعمال حمایت‌های قیمتی و غیرقیمتی بر اساس این برنامه به وزارت جهاد کشاورزی تکلیف شده است؛

• تکلیف به تأمین اعتبار برای تأمین هزینه‌های خرید و نصب شمارشگرهای حجمی و هوشمند آب کشاورزی: این امر که در قوانین بودجه سال‌های گذشته به شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب‌وبرق خوزستان محول می‌شد، در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و نیز لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مغفول مانده است؛ این در حالی است که در بندهای «۶» و «۷» از سیاست‌های کلی برنامه هفتم پیشرفت، مشخصاً به موضوعاتی همچون «حفظ و ارتقای منابع آبی»، «اصلاح الگوی کشت با توجه به منابع آبی»، «استقرار نظام مدیریت یکپارچه منابع آبی کشور» و «افزایش بهره‌وری حدود پنج درصدی آب کشاورزی» اشاره شده است که تحویل حجمی آب کشاورزی یکی از مهمترین الزامات اجرای این تکالیف است. ضمن اینکه در بند «پ» از ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت به وزارت نیرو تکلیف شده است که در راستای پایداری تأمین مصارف وابسته به آب زیرزمینی در دشت‌های بحرانی، نسبت به نصب شمارشگر (کنتور) بر روی چاه‌ها اقدام نماید.

جدول ۵. احکام کلیدی برنامه هفتم پیشرفت در بخش کشاورزی نیازمند جهت‌گیری بودجه‌ای

موضوع حکم	فصل / ماده / تبصره / بند / جزء
اهداف کمی فصل امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی	فصل ۷ / ماده (۳۲)
تدوین و پیاده‌سازی برنامه بهینه تولید محصولات کشاورزی	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «الف»
منوط نمودن حمایت از کشاورزان به اجرای برنامه بهینه تولید	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ب»
جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق قیمت‌گذاری تکلیفی	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ب» / تبصره
انتقال تدریجی حمایت‌های قیمتی و غیر-قیمتی، فنی، مالی و تسهیلاتی بخش تولید محصولات کشاورزی و غذایی به انتهای زنجیره تولید (تولیدکننده)	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «پ»
تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای بزرگ مقیاس در قالب شهرکهای کشاورزی و قطبهای کشاورزی	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ت» / جزء «۱»
تکمیل و اجرای طرحهای پیشران کشاورزی به‌ویژه در حوزه آب و خاک	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ت» / جزء «۲»
بهره‌برداری از سامانه کشاورزی هوشمند پیشرفته آبیاری زیرسطحی (طرح نهاد پیشران)	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ت» / جزء «۳»
برقراری تعرفه کشاورزی برای آب مصرفی کشتهای گلخانه‌ای در نواحی و شهرکهای کشاورزی، نهالستان‌ها و ایستگاه‌های تولید بذر و نهال و بوستان‌های جنگلی سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و بهره‌مندی مجتمع‌ها و شهرکهای کشاورزی از مزایای مندرج در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ت» / جزء «۴»
صرفه‌جویی سالانه یک درصد (۰/۱٪) از مصارف کشاورزی آبهای زیرزمینی از طریق کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روشهای شورورزی	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ت» / جزء «۵»
افزایش سرمایه نقدی بانک کشاورزی در راستای رساندن نسبت کفایت سرمایه این بانک به حداقل هشت درصد (۰/۸)،	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «چ»
برقراری بیمه اجباری تمام‌خطر در مقابل خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی و حوادث برای محصولات اساسی (گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت قرمز و سفید، شکر، ذرت و دانه‌های روغنی)	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ح» / جزء «۳»
استقرار سامانه یکپارچه اطلاعات مکانی، توصیفی و بازار و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک‌گذاری داده‌های مختلف، در پیوند با سامانه جامع تجارت ایران	فصل ۷ / ماده (۳۳) / بند «ح» / جزء «۴»
شناسنامه‌دار کردن محصولات کشاورزی به‌منظور ایجاد قابلیت رهگیری و شناسایی مبدأ	فصل ۷ / ماده (۳۵) / بند «الف»

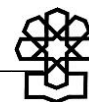
موضوع حکم	فصل / ماده / تبصره / بند / جزء
محصولات تولیدی و بهینه‌سازی مصرف نهاده‌ها در مبدأ	
کاهش واردات روغن، دانه‌های روغنی، نهاده‌های دامی و محصولات کشاورزی تراریخته به میزان حداقل پنجاه درصد (۵۰٪)	فصل ۷ / ماده (۳۵) / بند «ب» / جزء «۴»
تأمین برق و گاز مجتمع‌های شیلاتی تا ورودی آنها و سوخت مورد نیاز برای توسعه ناوگان صید فراساحلی	فصل ۱۲ ماده (۶۳) / بند «الف»
بومی‌سازی تجهیزات مورد نیاز پرورش ماهی در قفس و تسهیل شرایط لازم برای ایجاد مراکز خوراک ماهی و میگو و تکثیر ماهیان	فصل ۱۲ ماده (۶۳) / بند «ب»
ایجاد نظام رهگیری، ردیابی، بسته‌بندی و شناسنامه‌دار کردن و نشان‌برندسازی برای محصولات خام کشاورزی، دامی، طیور و آبی از سطح مزرعه و دامداری و ارزیابی این محصولات از نظر باقیمانده سموم کشاورزی، شوره (نیترات)، فلزات سنگین و باقیمانده داروهای دامی در زنجیره تأمین	فصل ۱۴ ماده (۷۱) / بند «خ»
ارتقای اصول پیشگیری در سطح جامعه توسط سازمان‌های بیمه‌گر در مواردی از جمله تغذیه سالم	فصل ۱۴ ماده (۷۲) / بند «ج»

مأخذ: [همان].

۴-۴. بررسی انطباق لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش محیط زیست و منابع طبیعی با قانون برنامه هفتم

پیشرفت

نظر به آنکه طبق ماده (۲۲) [قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور](#)، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سایر دستگاه‌های مربوطه مکلف به تهیه و تدوین: ۱. برنامه مدیریت تغییرات اقلیمی کشور (موضوع بند «ت») و ۲. برنامه ملی راهبردی مدیریت پسماندها (موضوع بند «ج») تا پایان سال ابتدایی برنامه (تا پایان سال ۱۴۰۳) اقدام کند، طبیعتاً پیاده‌سازی مندرجات برنامه‌های تدوین فوق نیازمند تخصیص بودجه مقتضی در لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۴ و سنوات آتی است. علاوه بر این اجرای احکامی نظیر جزء «۲» بند «ج» ماده (۲۲) قانون مذکور نیز بدون در نظر گرفتن بودجه در لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۴ عملاً ابر خواهد ماند. بدین منظور در جدول ۴ با اشاره به احکام بخش محیط زیست و منابع طبیعی مندرج در برنامه هفتم پیشرفت که لازمه اجرایی شدن آنها، در نظر گرفتن پیش‌نیازهای بودجه مربوطه در قوانین بودجه سالیانه است، پرداخته شده است [۶].

جدول ۶. احکام برنامه هفتم پیشرفت در بخش محیط زیست

و منابع طبیعی نیازمند جهت‌گیری بودجه‌ای

موضوع حکم	فصل / ماده / تبصره / بند / جزء
اجرای برنامه مدیریت تغییرات اقلیمی کشور	فصل ۳ / ماده (۲۲) / بند «ت»
مهار جمعیت حیوانات پرنده‌زن ناقل بیماری به انسان	فصل ۳ / ماده (۲۲) / بند «ث» / جزء «۲»
تثبیت کانون‌های تولید گردوغبار	فصل ۳ / ماده (۲۲) / بند «ج»
اجرای برنامه ملی راهبردی مدیریت پسماندها	فصل ۳ / ماده (۲۲) / بند «چ» / جزء «۱»
خرید تضمینی سوخت جامد مشتق‌شده، مواد سوختی مایع، انرژی برق و کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت و بازیابی پسماندها	فصل ۳ / ماده (۲۲) / بند «چ» / جزء «۲»
مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور	فصل ۸ / ماده (۳۸) / بند «ب»
مدیریت صحیح پسماندهای شهری و روستایی و جلوگیری از نشت و نفوذ پسماند و شیرابه به منابع آب و خاک	فصل ۸ / ماده (۴۱) / بند «ب»
بازسازی زیستگاه‌های حساس به‌ویژه زیستگاه‌های آبی دارای گونه‌های در معرض خطر	فصل ۱۲ / ماده (۶۰) / بند «ت»

مأخذ: همان.

۵. جمع‌بندی و پیشنهادها

با توجه به اینکه در این گزارش، تبصره‌های مربوط به دو بخش جداگانه آب، کشاورزی و محیط زیست در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مورد بررسی قرار گرفته است، نتایج حاصله و پیشنهادهای مربوطه، جهت تسهیل در بهره‌برداری در دو بخش مجزا ارائه می‌شود.

۵-۱. بخش آب و کشاورزی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، تبصره «۷» با عنوان «آب، کشاورزی و محیط زیست» شامل شش بند بوده که چهار بند از آن مربوط به بخش آب است. احکام مختلف از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش آب به مواردی از جمله سهم کمک بلاعوض دولت در تأمین اعتبارات روش‌های آبیاری نوین (تبصره ۷-الف)، دریافت عوارض (حق‌النظاره) و جریمه از چاه‌ها در حالت‌های مختلف (تبصره ۷-ب)، تسویه جمعی-خرجی مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و تمام‌شده آب با بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تبصره ۷-پ) و دریافت مبلغی علاوه بر نرخ آب‌بهای شرب برای اختصاص به برنامه کاهش هدررفت آب شرب (تبصره ۷-ت) می‌پردازد.

از آنجا که قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت شامل مواد و احکام متنوعی برای بخش آب بوده و این قانون از منظر نیازهای بخش آب به‌نوعی متعالی‌تر از قوانین برنامه پنج‌ساله پیشین است، ضروری است که از اولین سال‌های اجرای آن، تفاوت‌های چشمگیر و مثبت در تنظیم قوانین بودجه سالیانه ایجاد شود تا بتوان به اهداف تعیین شده برای برنامه دست یافت. بررسی کارشناسی احکام تبصره‌های فوق‌الذکر از لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در انطباق با قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت، در بخش آب، نشان‌دهنده عدم انطباق این دو سند با یکدیگر است. در این راستا موارد زیر شایان ذکر است:

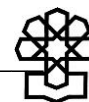
- تمام احکام تبصره‌های ارائه شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در بخش آب، به‌نوعی در قوانین بودجه پیشین (از سال ۱۴۰۰) موجود بوده‌اند. بنابراین مشخص نیست که چگونه و به چه صورت لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در راستای برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت عمل خواهد کرد. انتظار می‌رود که با توجه به وجود احکام درخور توجه در برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت، به‌نوعی تفاوت ساختاری در احکام بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به سال‌های پیشین ایجاد شود.

- در احکام مختلف برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت در موارد متعددی ذکر جهت‌گیری در قوانین بودجه سالیانه تصریح شده است. از جمله این موارد می‌توان به ماده (۳۸) بند «ح»، ماده (۳۹) بند «الف» جزء «۳»، ماده (۳۹) تبصره «۱»، ماده (۳۹) تبصره «۲» و ماده (۳۹) بند «ث» اشاره کرد. با این وجود لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ جهت‌گیری مطلوبی در راستای قانون برنامه هفتم ندارد.

- علاوه بر موضوع فوق‌الذکر، سنگ بنای برخی از احکام بسیار مهم [قانون برنامه هفتم پیشرفت](#)، مانند ماده (۳۹) بند «ج» با موضوع تکمیل، تجهیز و ساماندهی شبکه کمی و کیفی پایش منابع آب و راه‌اندازی سامانه ملی حسابداری آب طی دو سال اول برنامه، ماده (۴۰) بند «پ» با موضوع نصب کنتور روی چاه‌ها در راستای پایداری تأمین مصارف و کنترل اضافه‌برداشت‌ها و ماده (۴۰) بند «ج» با موضوع تمهیدات لازم برای ساخت آب‌شیرین‌کن در نواحی ساحلی (حداقل ۸۰ درصد) و خرید تضمینی آب شیرین‌شده، باید از هم‌اکنون در قوانین بودجه سالیانه جایابی شود. این امر علاوه بر اینکه نقطه شروعی برای اجرای احکام برنامه هفتم توسعه است، در نهایت حسن اجرای این قانون را نیز در پی خواهد داشت.

بنابراین می‌توان گفت بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ که شامل تبصره‌ها و احکام است، در بخش آب: ۱. به نوعی تکرار احکام (عمدتاً نه‌چندان مهم) قوانین بودجه سال‌های پیشین است، ۲. تطابق مطلوب با احکام [قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت](#) ندارد و ۳. ردپایی از احکام مهم و سرنوشت‌ساز [قانون برنامه هفتم](#) در آن به چشم نمی‌خورد. از این‌رو در صورت تداوم این روند در بودجه‌ریزی سال ۱۴۰۴ و سال‌های بعد از آن، نه‌تنها جهت‌گیری لوایح بودجه سالیانه در راستای [قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت](#) نخواهد بود، بلکه بهبودی در وضعیت نامطلوب بخش آب نیز ایجاد نخواهد شد.

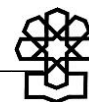
در انتهای این بخش، اظهارنظر کارشناسی و پیشنهادهای مربوط به احکام بخش آب در قالب جدول ۵ ارائه می‌شود.

جدول ۷. بررسی بندهای تبصره «۷» ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

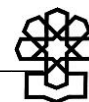
آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
الف	<p>در اجرای تکالیف مواد (۳۲)، (۳۳) و (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است حداقل ۸۵٪ از اعتبار طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت، هزینه نماید. سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاجر زمین و یا نصب شمار شگر (کنتور) های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است.</p>	<p>- براساس احکام (۳۲)، (۳۳) و (۳۹) برنامه هفتم پیشرفت تکالیفی برای افزایش بهره‌وری، اجرای شبکه‌های نوین آبیاری، احیا، مرمت و لایروبی قنوات و برخی موارد دیگر در نظر گرفته شده است. اما در برنامه هفتم حکمی در خصوص کمک بلاعوض دولت برای اجرای این طرح‌ها ذکر نشده است در حالی که در برنامه‌های توسعه پیشین چنین حکمی وجود داشته است.</p> <p>- از آنجا که اجرای سامانه‌های نوین آبیاری در نهایت باید به صرفه‌جویی واقعی آب منجر شود، و با توجه به اینکه عمده هزینه اجرای این سامانه‌ها به‌عهده دولت است، ضروری است که الزاماتی برای اجرای آنها در نظر گرفته شود. از جمله آنکه آب صرفه‌جویی شده صرفاً صرف تعادل بخشی سفره‌های آب زیرزمینی شده و از تخصیص به سایر بخش‌ها جلوگیری شود.</p> <p>- طبق بند «ب» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم، حمایت از کشاورزان متناسب با میزان رعایت الگوی کشت تعیین شده صورت می‌گیرد و در غیر این صورت هرگونه حمایت مرتبط با برنامه مزبور به‌منزله تصرف غیر قانونی در اموال عمومی است. بر این اساس، رعایت الگوی کشت مصوب از دیگر الزاماتی است که باید در این بند لحاظ شود.</p> <p>- طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰، با عنایت به مواد بیان شده در بند «الف» دارای چندین حکم قانونی است، مشخص نبوده و محل ابهام است.</p>	<p>در اجرای تکالیف مواد (۳۲) و (۳۳) و (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است حداقل معادل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) از اعتبار طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ مربوط به طرح‌های سامانه‌های نوین آبیاری را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت، هزینه نماید. منوط به تأمین سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاجر زمین و یا نصب شمار شگر (کنتور) های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت تأمین و پرداخت نماید.</p> <p>هرگونه توسعه سطح زیرکشت و یا تغییر کشت برخلاف الگوی کشت مصوب موضوع بند «الف» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، در مناطق و زمین‌هایی که سامانه‌های نوین آبیاری در آنها اجرا شده است ممنوع بوده و آب صرفه‌جویی شده از این محل، صرفاً صرف تعادل بخشی آبخوان شده و تخصیص آن به سایر بخش‌های اقتصادی ممنوع می‌باشد.</p> <p>همچنین براساس بند «ب» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، کشاورزانی که از کمک بلاعوض دولت برای اجرای سامانه‌های نوین آبیاری بهره‌مند شده‌اند، ملزم به رعایت الگوی کشت مصوب می‌باشند.</p> <p>وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی مکلف است که عملکرد اعتبارات و میزان آب صرفه‌جویی شده ناشی از اجرای عملیات آب و خاک موضوع این بند را به تفکیک محدوده‌های مطالعاتی کشور، هر شش ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه کشور و مجلس شورای اسلامی گزارش کند.</p>
ب	<p>در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد و دارای شمار شگر (کنتور) هوشمند، عوارضی به شرح</p>	<p>نکات حائز اهمیت در مورد بند «ب» تبصره «۷» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به شرح زیر قابل بیان است:</p> <p>- بندی مشابه این بند در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نیز وجود داشته است که بر این اساس موضوع حق‌النظاره منابع آب زیرزمینی که براساس قانون «تأمین منابع مالی برای جبران</p>	<p>در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
<p>زیر دریافت و به حساب ردیف درآمدی ... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف هزینه‌های ذی‌ربط در جدول شماره (۹) این قانون جهت نصب شمارشگر (کنتور) هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه کرد موارد مشخص شده در قانون به پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارت جهاد کشاورزی ظرف مدت سه ماه از ابلاغ قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.</p> <p>۱. چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال؛</p> <p>۲. چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس سطح زیرکشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره‌برداری، به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هزار (۱۰۰۰) ریال؛</p> <p>برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، جریمه مربوط به میزان برداشت آب به‌ازای هر مترمکعب تا معادل قیمت تمام شده آب سطحی منطقه براساس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور دریافت و به ردیف درآمدی ... جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.</p> <p>برای برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده</p>	<p>خسارات ناشی از خشک‌سالی و یا سرمازدگی» حذف شده بود، مجدداً برقرار شده است.</p> <p>- با توجه به تعیین تکلیف چاه‌های غیرمجاز حفر شده در بند «پ» ماده (۴۰) برنامه هفتم، مبنی بر مسلوب‌المنفعه کردن این چاه‌ها، به‌نظر می‌رسد که اخذ جریمه از این چاه‌ها (با توجه به تجارب موجود در زمینه مدیریت آب‌های زیرزمینی در کشور)، به‌نوعی متضمن ادامه فعالیت غیرمجاز آنها می‌تواند باشد. با توجه به اینکه زمان مشخصی برای مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های مذکور در برنامه ذکر نشده منطقی است که با تعیین این زمان، جرائم مذکور در این محدوده زمانی اخذ شود تا تعارض منافی در این زمینه ایجاد نشود.</p> <p>- با توجه به اینکه در بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت به‌صورت جامع به موضوع اضافه برداشت از چاه‌ها پرداخته شده است، در این تبصره نیز برای مدیریت اضافه برداشت از چاه‌های کشاورزی، پیشنهاد می‌شود برنامه هفتم ملاک عمل قرار گیرد و این بند به‌صورت آنچه در ستون بعد آمده، اصلاح شود.</p> <p>- اطلاق اعطای آیین‌نامه نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه‌کرد، به هیئت‌وزیران، مغایر اصول (۵۲) و (۸۵) قانون اساسی به شمار می‌رود و این موضوع در ستون پیشنهادها اصلاح شده است.</p> <p>- با توجه به اینکه «مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال» متناسب با آفت سفره و حجم کسری مخزن سفره، تعیین می‌شود لازم است قبل از عبارت «مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال»، قید «حداکثر» اضافه شود.</p>	<p>و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد و دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند، عوارضی به شرح زیر دریافت و به حساب ردیف درآمدی ... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف هزینه‌های ذی‌ربط در جدول شماره (۹) این قانون هزینه گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه‌کرد موارد مشخص شده در قانون به پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارت جهاد کشاورزی ظرف مدت سه ماه از ابلاغ قانون تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.</p> <p>۱. چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال؛</p> <p>۲. چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس سطح زیر کشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره‌برداری، به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هزار (۱۰۰۰) ریال؛</p>	

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی
<p>متن پیشنهادی</p>	<p>برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، جریمه مربوط به میزان برداشت آب به‌ازای هر مترمکعب تا معادل قیمت تمام شده آب سطحی منطقه براساس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور در یافت و به ردیف درآمدی ... جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.</p> <p>میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه‌های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ هشت هزار (۸۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به‌ازای هر مترمکعب آب حداکثر مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که متناسب با آفت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می‌شود دریافت و به ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای نصب شمار شگر هو شمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه گردد.</p> <p>پس از اتمام زمان مذکور، وزارت نیرو مکلف است نسبت به انسداد چاه‌های غیرمجاز (اعم از کشاورزی و غیرکشاورزی) اقدام نماید؛ به‌نحوی که تا پایان سال ۱۴۰۴ حداقل ده درصد (۱۰٪) از چاه‌های مذکور مسلوب‌المنفعه شوند.</p> <p>وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت، پس از تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه و نصب شمارشگر (کنتور) های حجمی به‌منظور جلوگیری از اضافه‌برداشت آب تا پایان سال نسبت به تعدیل پروانه چاه‌ها در هر دشت با رعایت مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۰)، (۲۶) و (۴۴) قانون توزیع عادلانه آب، اقدام نماید. دولت موظف است هم‌زمان برنامه‌ریزی لازم جهت فراهم نمودن سازوکارهای معیشت جایگزین برای متضررین تعدیل پروانه، به‌نحو مقتضی اقدام نماید.</p> <p>وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی مکلفند گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.</p>	<p>برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، جریمه مربوط به میزان برداشت آب به‌ازای هر مترمکعب تا معادل قیمت تمام شده آب سطحی منطقه براساس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور در یافت و به ردیف درآمدی ... جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.</p> <p>میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه‌های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ هشت هزار (۸۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به‌ازای هر مترمکعب آب مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که متناسب با آفت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می‌شود دریافت و به ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای نصب شمارشگر هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه گردد.</p>

متن پیشنهادی	اظهار نظر کارشناسی	متن حکم	آدرس حکم
<p>به دولت اجازه داده می‌شود مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده فروش هر مترمکعب آب شرب و خدمات فاضلاب و هر کیلووات ساعت برق را (پس از تأیید سازمان حسابرسی به‌عنوان بازرس قانونی) و بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بهره‌برداری رسیده شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل ردیف درآمدی و ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) تا سقف ... به‌صورت جمعی - خرجی با اعمال حساب نزد خزانه‌داری کل کشور تسویه کند. شرکت‌های ذی‌ربط مکلفند تسویه حساب را در صورت‌های مالی خود اعمال کنند. سرمایه شرکت‌های مذکور معادل بدهی تسویه‌شده ناشی از اجرای این حکم افزایش می‌یابد.</p>	<p>با توجه به اینکه براساس روال جاری، تسویه جمعی - خرجی مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده آب با بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در خصوص آب شرب انجام می‌شود و شامل قیمت آب سطحی برای مصارفی مانند کشاورزی نیست بنابراین لازم است این موضوع در متن تصریح شود و همچنین خدمات فاضلاب نیز اضافه شود.</p>	<p>به دولت اجازه داده می‌شود مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده فروش هر مترمکعب آب و هر کیلووات ساعت برق را (پس از تأیید سازمان حسابرسی به‌عنوان بازرس قانونی) و بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بهره‌برداری رسیده شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل ردیف درآمدی و ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) تا سقف ... به‌صورت جمعی - خرجی با اعمال حساب نزد خزانه‌داری کل کشور تسویه کند. شرکت‌های ذی‌ربط مکلفند تسویه حساب را در صورت‌های مالی خود اعمال کنند. سرمایه شرکت‌های مذکور معادل بدهی تسویه شده ناشی از اجرای این حکم افزایش می‌یابد.</p>	پ
<p>وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب‌بها به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب تا الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیر خانگی) آب، مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال و به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیر خانگی) آب مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) ریال از مشترکان خانگی و غیر خانگی دریافت و به حساب شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت هزینه‌کرد «کاهش هدررفت آب شهری» در چارچوب موافقت‌نامه متبادله با سازمان در همان استان اختصاص می‌یابد. دستگاه اجرایی مکلف است تا پایان خردادماه نسبت به مبادله موافقت‌نامه مزبور اقدام نماید. مشترکان با نرخ</p>	<p>با توجه به وضعیت نامطلوب «هدررفت آب شهری» و بالا بودن میزان هدررفت در شبکه توزیع آب شرب شهری و همچنین هزینه‌بر بودن اصلاح و ترمیم شبکه به‌منظور کاهش هدررفت آب، پیشنهاد می‌شود سقف تخصیص برداشته شود و ۱۰۰ درصد درآمد حاصله به «کاهش هدررفت آب» اختصاص یابد.</p>	<p>وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب‌بها به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب تا الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیر خانگی) آب، مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال و به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیر خانگی) آب مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) ریال از مشترکان خانگی و غیر خانگی دریافت و به حساب شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف بیست هزار میلیارد</p>	ت

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	(۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت هزینه کرد «کاهش هدررفت آب شهری» در چارچوب موافقت نامه متبادله با سازمان در همان استان اختصاص می یابد. دستگاه اجرایی مکلف است تا پایان خردادماه نسبت به مبادله موافقت نامه مزبور اقدام نماید. مشترکان با نرخ تعرفه آب صفر و یا معاف از پرداخت تعرفه آب مشمول این بند نمی باشند.		تعرفه آب صفر و یا معاف از پرداخت تعرفه آب مشمول این بند نمی باشند.

مأخذ: همان.

۲-۵. بخش محیط زیست و منابع طبیعی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، تبصره «۷» با عنوان «آب، کشاورزی و محیط زیست» شامل شش بند بوده که ۲ بند از آن به بخش محیط زیست و منابع طبیعی اختصاص دارد. نظر به توزیع پراکنده احکام مربوط به محیط زیست و منابع طبیعی در ۶ تبصره لایحه پیشنهادی مواردی از قبیل مدیریت پسماندها، اجرایی سازی [قانون هوای پاک](#)، اجرای کمربند سبز، توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی، مقابله با گردوغبار، بیابان زدایی، حفاظت از تالاب، قرارگیری سازمان حفاظت محیط زیست در بین دستگاه های کمک گیرنده، اجرایی سازی طرح های مشارکتی حفاظت از محیط زیست، تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها و همچنین معافیت سازمان حفاظت محیط زیست از پرداخت هزینه های دادرسی در لایحه پیشنهادی مدنظر قرار داده شده است. از مجموع همه موضوع های اشاره شده در بالا، قرارگیری سازمان حفاظت محیط زیست در بین دستگاه های کمک گیرنده و همچنین اجرایی سازی طرح های مشارکتی حفاظت از محیط زیست، مندرجات محیط زیستی تبصره «۷» را تشکیل می دهد.

با توجه به آنکه بررسی اثربخشی احکام تکراری در قوانین بودجه سنواتی ادوار گذشته از عدم تحقق منابع مالی پیش بینی شده در احکامی نظیر بندهای «الف» و «د» تبصره «۲» در حوزه محیط زیست حکایت دارد، تقویت احکام ذیل تبصره «۷» لایحه پیشنهادی و اشاره به موضوع های تبیین شده در برنامه هفتم پیشرفت کشور نظیر مدیریت تغییرات اقلیمی، بازسازی زیستگاه های حساس به ویژه زیستگاه های آبی دارای گونه های در معرض خطر، مدیریت یکپارچه تالاب ها و دریاچه های کشور و خرید تضمینی سوخت جامد مشتق شده، مواد سوختی مایع، انرژی برق و کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت و بازیابی پسماندها ضروری به نظر می رسد. ذکر این نکته ضرورت دارد که با توجه به عدم ارائه جداول ذیل ماده واحده لایحه بودجه پیشنهادی سال ۱۴۰۴، این امکان فراهم است تا نسبت به هم راستایی بیشتر لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ و [قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور](#) در حوزه محیط زیست اهتمام لازم صورت پذیرد.

در انتهای این بخش، اظهار نظر کارشناسی و پیشنهادهای مربوط به احکام بخش محیط زیست در قالب جدول ۶ ارائه می‌شود.

جدول ۸. بررسی بندهای مرتبط با بخش محیط زیست در تبصره «۷»

ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
بند «ث»	در اجرای اصل پنجاهم قانون اساسی و تحقق مشارکت همگانی در حفظ محیط زیست به‌عنوان حق بین‌نسلی، سازمان حفاظت محیط زیست مجاز به دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی تا سقف ردیف ... برای توانمندسازی و اجرای برنامه‌های حفاظت محیط زیست، پایش و احیای محیط زیست و نیل به محیط زیست مطلوب برای آحاد جامعه می‌باشد.	تحقق دو راهبرد سرمایه اجتماعی و مسئولیت اجتماعی به‌منظور نیل به اهداف مندرج در اصل پنجاهم قانون اساسی نیازمند ایجاد بستر قانونی مشارکت افراد حقیقی و حقوقی در حفظ محیط زیست است. به‌نظر می‌رسد در راستای نیل به اهداف فوق، استفاده از بستر قانونی موجود و بهره‌مندی از ظرفیت ایجاد شده در ماده (۴) قانون «تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» می‌تواند زمینه‌ساز ایفای مسئولیت اجتماعی افراد حقیقی و حقوقی در راستای حفظ محیط زیست در کشور بدون تحمیل بار مالی جدید بر دولت باشد.	با توجه به اظهار نظر انجام شده پیشنهاد می‌شود بند حاضر به‌صورت ذیل اصلاح شده و برای ردیف مورد نظر سقف در نظر گرفته شود: در اجرای اصل پنجاهم قانون اساسی و تحقق مشارکت همگانی در حفظ محیط زیست به‌عنوان حق بین‌نسلی، سازمان حفاظت محیط زیست مجاز به دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی تا سقف ردیف ... برای توانمندسازی و اجرای برنامه‌های حفاظت محیط زیست، پایش و احیای محیط زیست و نیل به محیط زیست مطلوب برای آحاد جامعه می‌باشد.
بند «ج»	سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است به‌منظور ارتقا و توسعه برنامه‌های حفاظتی نسبت به اجرای طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست که به تأیید شورای عالی محیط زیست می‌رسد در زیستگاه‌های کشور اقدام نماید. درآمد حاصله به ردیف درآمد- هزینه ... واریز می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	حفاظت از محیط زیست، فرایندی هزینه‌بر است. اتکای صرف به دریافت منابع مالی دولتی به‌علت کمبود منابع و کاستی‌های موجود می‌تواند حفاظت از محیط زیست کشور را با چالش روبه‌رو سازد. از این‌رو ایجاد سازوکار قانونی جهت ایجاد درآمد پایدار برای متولی حفاظت از محیط زیست کشور و تغییر رویکرد و راهبرد پایه از حفاظت و احیا به پایش و بهره‌برداری خردمندانانه از محیط زیست می‌تواند ضمن تأمین منابع مالی حفظ و حراست از محیط زیست، موجبات اشتغالزایی و ورود بخش خصوصی را به این موضوع فراهم سازد. آیین‌نامه هیئت‌وزیران در خصوص «مشارکت در حفظ محیط زیست طبیعی و رونق کسب و کار محیط زیستی» که در تاریخ ۱۴۰۳/۰۵/۲۷ به تصویب رسیده است به موضوع اجرای	با توجه به اظهار نظر انجام شده پیشنهاد می‌شود این بند به‌صورت ذیل اصلاح شود: سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است به‌منظور ارتقا و توسعه برنامه‌های حفاظتی نسبت به اجرای طرح‌های مشارکت عمومی در حفظ محیط زیست اقتصاد مشارکتی محیط زیست که به تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌رسد در زیستگاه‌های کشور اقدام نماید. درآمد حاصله به ردیف درآمد- هزینه ... واریز می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان، وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، تعاون، کار و رفاه

آدرس حکم	متن حکم	اظهار نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		<p>طرح‌های اقتصاد مشارکتی توجه کرده است لذا آیین‌نامه پیشنهادی این حکم قانونی باید هم‌راستا با مصوبه قبلی و با در نظر گرفتن همه ذی‌نفعان و ذی‌نقشان قانونی این حوزه باشد.</p> <p>از نقطه نظر حقوقی عبارت «طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست» به دلیل عدم تعریف قانونی و عدم تعیین ضوابط آن مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است. به تبع این ایراد، آیین‌نامه موضوع این بند نیز دارای ایراد خواهد بود. اجرای طرح‌های مذکور به دلیل ابهام در رعایت سایر شرایط قانونی و همچنین شیوه و سازوکار واگذاری و تعیین منافع، دارای ابهام است. به دلیل ابهامات با اصل (۵۰) قانون اساسی و بند «۱۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مغایر به نظر می‌رسد. علاوه بر این ذکر عنوان کامل شورای عالی حفاظت محیط زیست در متن لایحه بودجه ضرورت دارد.</p>	<p>اجتماعی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>

مأخذ: همان.

منابع و مأخذ

- [۱] لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ - بخش اول.
- [۲] قانون بودجه سال ۱۴۰۰.
- [۳] قانون بودجه سال ۱۴۰۱.
- [۴] قانون بودجه سال ۱۴۰۲.
- [۵] قانون بودجه سال ۱۴۰۳.
- [۶] قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷).

گزیده سیاستی

برخی از احکام بودجه‌ای مندرج در قانون برنامه هفتم پیشرفت درخصوص ارتباط با بخش آب، کشاورزی و محیط زیست، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ لحاظ نشده و ضروری است نواقص مذکور در مراحل اصلاح و تکمیل لایحه مدنظر قرار گیرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir